

“Život u zajednici za sve” Iskustva Srbije

Seminar Evropske koalicije za život u zajednici, Zagreb, 20-21. april 2007.

Ljubomir Pejaković, Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalne politike Republike Srbije, pomoćnik ministra za socijalna pitanja

Vladan Jovanović, Fond za socijalne inovacije, programski savetnik

Kontekst – Reforma sistema socijalne zaštite

- Reforma socijalne zaštite
 - deo političkih, ekonomskih i socijalnih reformi u Srbiji, od 2001. godine
 - Pristup reformi “Bottom up”
- Strategija razvoja socijalne zaštite
 - usvojena decembra 2005.
 - usklađena sa Strategijom za smanjenje siromaštva (donetom 2003.)
 - specifikovana Strategijom za unapređenje položaja OSI (donetom decembra 2006.)

Reforma sistema socijalne zaštite – Strateški pravci i principi

- Sistem socijalne zaštite baziran na poštovanju ljudskih prava
- Učešće korisnika u kreiranju usluge i donošenju odluka
- Pravo korisnika na izbor usluge i pružaoca usluge
- Poštovanje dostojanstva i interesa korisnika
- Jednaka dostupnost usluge
- Partnerstvo javnih, nevladinih i privatnih pružalaca usluga
- Podsticaj lokalnih inicijativa u kreiranju usluga socijalne zaštite
- Poštovanje prava na život u prirodnom okruženju

Pravci razvoja

- Sistem usluga umesto sistema ustanova / uspostavljanje mreže usluga:
 - Lokalni nivo
 - Međuopštinski / Regionalni nivo
 - Centralni nivo
- Deinstitutionalizacija
- Decentralizacija
- Razvoj servisa u otvorenoj sredini
- Jačanje socijalnih aktera koji mogu pružiti usluge

Pluralizam pružalaca usluga

- Prenosive usluge
 - direktne usluge korisnicima
- Neprenosive usluge
 - procesne / usluge procene potreba korisnika
- Pružaoci direktnih socijalnih usluga
 - Javne službe
 - NVO
 - Privatni preduzetnici

Direktne usluge u zajednici koje se pružaju OSI

- Pomoć u realizaciji porodičnih funkcija
 - dnevni boravci
 - dnevni centri
- Pomoć i nega kući (PNUK)
- Personalna asistencija (PA)
- Organizovanje grupa za samopomoć (klubovi)
- Stanovanje u zajednici uz podršku (SZUP)
- Porodični smeštaj

Iskustva u pružanju direktnih usluga (I)

- Usluge koje su definisane Zakonom o socijalnoj zaštiti (ZSZ) – PNUK, dnevni centri/boravci, klubovi, porodični smeštaj
 - ustanovljene su kao nove u nekim lokalnim zajednicama
 - inicijalno/tranziciono podržavane kroz finansiranje projekata (Fond za socijalne inovacije – FSI, Fond za organizacije osoba sa invaliditetom – FOSI)
 - Održivost: u jednom broju slučajeva nastavljeno finansiranje od strane lokalnih samouprava
 - Organizovan transfer dobre prakse: naučene lekcije usmeravaju se ka standardizaciji

Iskustva u pružanju direktnih usluga (II)

- Usluge koje nisu definisane u ZSZ – PA i SZUP
 - U najvećem broju nastavljeno je finansiranje kroz projekte
 - LS počinju da preuzimaju finansiranje
 - npr. u Beogradu SZUP za osobe sa intelektualnim poteškoćama, definisano je kao pravo u nadležnosti Grada
 - Iskustva iz projektnog pružanja usluga sistematizuju se za ugradnju u sistem socijalne zaštite

Aktuelne akcije razvoja novih usluga u zajednici (I)

- Projekat "Deinstitucionalizacija stacionarnih USZ i formiranje zajednica stanovanja uz podršku za osobe sa intelektualnim teškoćama"
- Nosilac: NVO "Asocijacija za promovisanje inkluzije, Beograd"
- Partneri:
 - MRZSP
 - Open Society Mental Health Initiative (OSMHI)
 - Nacionalni investicioni plan (NIP)

Aktuelne akcije razvoja novih usluga u zajednici (II)

- Projekat "Deinstitucionalizacija osoba sa mentalnim poteškoćama i smeštaj u stambene zajednice uz podršku u BGD"
- Nosilac: NVO "Društvo za pomoć osobama sa L. Down sindromom"
- Finasijer: EU preko EAR/UNDP i FSI
- Partneri: Dom za decu i omladinu ometenu u mentalnom razvoju, Sremčica – BGD, NVO KEC MNRO, Gradski sekretarijat za socijalnu i dečju zaštitu BGD, GCSR BGD

Aktuelne akcije razvoja novih usluga u zajednici (III)

- Projekat "Od alternative do standardizacije" – uvođenje PA u sistem socijalne zaštite
- Nosilac: Centar za samostalni život invalida Srbije, BGD
- Finansijer: Budžet Republike Srbije, preko FSI
- Partneri: Handicap International, CSR i LS: Jagodina, Smederevo, Leskovac, Beograd

Izazovi

Sistematizacija iskustava (I)

- Ustanoviti nova sistemska rešenja / novi ZSZ
 - Normativno definisati vrednosti
 - Dostojanstvo, participacija, privatnost...
 - Napraviti tipologiju socijalnih usluga
 - Uneti i ZSZ / definisati uslugu SZUP i PA
 - Utvrditi minimum standarda sadržaja i kvaliteta usluge
 - Urediti princip "novac prati korisnika"
 - Jasno prepoznati NVO i druge socijalne aktere kao pružaoce usluge
 - status servis provajdera
 - uslovi za pružanje usluga / licence

Sistematizacija iskustava (II)

- **Standardima usluge** (standardima procesa i funkcija), utvrditi
 - sadržaj usluge
 - kriterijume za korišćenje usluge
 - način i metode procene, planiranja, pružanja i prestanka korišćenja usluge

Sistematizacija iskustava (III)

- **Standardima strukture** (operacionalni, sredinski i personalni standardi) urediti pitanja
 - ljudskih resursa (ko direktno pruža uslugu)
 - procesa upravljanja u organizacijama koje pružaju usluge
 - prostora i opreme
 - kriterijume i instrumente za korišćenje stanova za SZUP
 - kriterijume za cenu usluge / finansijska sredstva
 - standardnu dokumentaciju (formulari, testovi, skale, upitnici)

Sistematizacija iskustava (IV)

- **Standardima za kontrolu i unapređenje kvaliteta**, urediti pitanja
 - monitoringa
 - supervizije
 - evaluacije
 - trening paketa
 - etičkog i profesionalnog kodeksa